

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอเสื่อผืน)

การทอเสื่อผืน

๑. เตรียมความพร้อมของโครงก็ นำเอ็นมาร้อยเข้ากับพืมและโครงก็โดยร้อยเอ็นผ่านรูพืมจนเต็มพืม

๒. การทอเสื่อนั้นส่วนมากจะใช้คนทอ ๒ คน ให้คนหนึ่งเป็นคนพุ่งเส้นผืนเข้าไประหว่างพืมกับเอ็นแล้วอีกคนจะเป็นคนเลื่อนพืมมากระทบเส้นผืนให้เข้าชิดติดเป็นผืนเดียวกันเส้นผืนที่นำมา เตรียมทอต้องพรมน้ำให้ชุ่มจะได้เหนียวและใช้ผ้าหรือกระสอบพันท่อนเส้นผืนให้ชุ่มอยู่ได้นาน

๓. การทอเสื่อ คนทอจะต้องคว่ำพืมเพื่อให้มีช่องว่างสำหรับสอดผืน คนสอดจะสอดเส้นผืนโดยแนบส่วนหัวของเส้นผืนกับไม้สอด สอดไปตามช่องระหว่างเชือกที่แยกออกจากกันขณะที่คว่ำพืม พอสอดไปสุดริมเชือกอีกข้างดึงไม้สอดกลับคืนคงเหลือแต่เส้นผืน คนทอก็กระทบพืมเข้าหาตัวแล้วคนทอก็หงายพืม คนสอดก็ใช้ส่วนปลายของเส้นผืนแนบกับไม้สอด สอดผืนเข้าไปอีก คนทอก็กระทบพืมเข้าหาตัว แล้วไพริมเสื่อทางด้านซ้ายมือ การไพริมเสื่อ คือ การใช้ปลายผืนม้วนงอลงแล้วสอดทับเชือกขัดไว้ให้แน่นเพื่อกันขอบหลุดลุ่ย ต่อไปคว่ำพืม ไพริมเสื่อทางด้านขวามือ ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ขนาดตามที่ต้องการ ถ้าต้องการลวดลาย คนส่งเส้นผืนจะเป็นผู้กำหนดว่าจะสอดเส้นผืนกี่สี สีละกี่เส้น

๔. เมื่อได้เสื่อผืนยาวตามต้องการแล้วจะต้องขลิบปลายผืนริมขอบเสื่อให้เรียบ ขอบเสื่อจะเส้นสวย

๕. ตัดเชือกเส้นยืนทางปลายเสื่อทีละคู่ให้เหลือปลายเชือกยาวประมาณ 10 เซนติเมตร แล้วผูกกระชับกับริมเสื่อจนหมดเส้นเชือก แล้วจึงตัดเส้นยืนด้านหัวเสื่อ (ด้านเริ่มทอ) ผูกปลายเชือกเช่นเดียวกันหรือจะถักเป็นเปียชนิดชนิดริมนเสื่อก็ได้

๖. เมื่อเสร็จแล้วก็จะได้ผืนเสื่อ นำไปตากแดดให้แห้งก่อนนำไปม้วนเก็บไว้ใช้หรือจำหน่ายต่อไป

๔. ชั้นใช้หรือนำไปใช้ประโยชน์

ทำเป็นเสื่อสำหรับนอน สำหรับปูพื้นในห้องรับแขกแทนพรม และปูลาดตามพื้นโบสถ์วิหาร เพื่อความสวยงาม

๕. ผลการใช้/สรุป

บ้านปากอูน ตำบลศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนมเป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้และหนองน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่มากมายในชุมชน ซึ่งฝือกก็เป็นพืชชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในหนองน้ำ การทอเสื่อฝือกจึงเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทอใช้กันภายในชุมชนมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นการทอเสื่อเพื่อการใช้สอยในครัวเรือน เสื่อในอดีตเป็นของใช้ที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับปูนั่งหรือนอน จนถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า บ้านใดไม่มีเสื่อใช้ ถือว่า พ่อ แม่ ลูก เกียจคร้านไม่มีฝีมือ หนุ่มสาวที่แต่งงานตั้งครอบครัวใหม่หรือขึ้นเรือนใหม่ จะต้องเตรียมที่นอน หมอน มุ้ง ส่วนเสื่อฝือกจะจัดเตรียมทอสะสมไว้เป็นของขึ้นเรือน นอกจากนี้ยังทอเพื่อถวายเป็นไทยทานให้กับวัด เพื่อบำรุงศาสนาในฤดูเทศกาลต่างๆ และยังนำเสื่อที่ทอไปซื้อขายแลกเปลี่ยนกับหมู่บ้านใกล้เคียงอีกด้วย

ปัจจุบันขณะที่แนวโน้มภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆกำลังจะสูญหายไป แต่การทอเสื้อที่ชุมชนบ้าน ปาก
อูน มีการพัฒนาเสื้อให้มีความแข็งแรงคงทนมากขึ้น มีลวดลายที่สวยงามและหลากหลาย เพราะนอกจากจะทอ
ไว้เพื่อใช้เองในครัวเรือนแล้วยังสามารถทอเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง

ผู้ให้ข้อมูล

๑. นางทันสมัย คะสา
๒. นางอ่อน แก่นจันทร์
๓. นางคำบอน น้อยนุ
๔. นางคำมี มหาวงค์